श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्

सत्रान्तपरीक्षा, एप्रिल-२०१६

कक्षा - शास्त्री-१ (Sem_2) **प्रश्नपत्र-६** **गुणाः - ७०**

विषयः - धर्मशास्त्रम् CC 1.2.4 **समयः - ११:०० तः ०२:००**

दिनाङ्कः - 23/04/2016 **सन्दर्भग्रन्थः - मनुस्मृतिः - अध्याय - ३-४**

विभागः - १

प्रश्न-१ अधस्तनेषु कयोरपि द्वयोः श्लोकयोः सन्दर्भप्रसङ्गपूर्वकं भावार्थो लेख्यः। ०८

१. गुरुणानुमतः स्नात्वा समावृत्तो यथाविधि। उद्वहेत द्विजो भार्यां सवर्णां लक्षणान्विताम्॥

२. नो द्वहेत्कपिलां कन्यां नाधिलाङ्गीं नारोगिणीम्। ना लोमिमां नातिलोमां न वाचायं न पिङ्गलम्॥

३. सवर्णाग्रे द्विजातीनां प्रशस्ता दारकर्मणि। कामतस्तु प्रवृत्तामिमाः स्युः क्रमशोऽवराः॥

प्रश्न-२ प्रदत्तप्रश्नयोर्मध्ये कस्यापेकस्योत्तरं लिखत। ०८

१. तृतीयाध्यायस्य विषयवस्तु लिखत।

२. चतुर्णामपि वर्णानां अष्टप्रकारकाः विवाहाः विवेचनीयाः।

प्रश्न-३ प्रदत्तविषयेषु द्वयोः वचनं कृत्वा टिप्पणीं लिखत। ०६

१. ब्राह्मीपुत्रः श्रेष्ठः।

२. युग्मासु पुत्रा जायन्ते।

३. कन्यायाः पिता शुल्कम् न गृह्णीयात्।

४. गृहस्थोऽपि ब्रह्मचार्येव भवति।

प्रश्न-४ त्रयाणां प्रश्नानां लघूत्तराणि देयानि। ०३

१. ऋतुकालिकास्त्रीणां रात्रयः कति स्मृताः?

२. अयुग्मासु रात्रिषु मेलनेन किं भवति?

३. ब्राह्मणस्य कदा शुद्धिः न भवति?

४. पुत्रीकाधर्मः इति किम्?

५. दार-शब्दस्य कोऽर्थः?

विभागः - २

प्रश्न-५ अधस्तनेषु द्वयोः ससन्दर्भं भावार्थं लिखत। ०८

१. अध्यापनं ब्रह्मयज्ञः पितृयज्ञस्तु तर्पणम्। होमो दैवो बलिर्भौतो नृयज्ञोऽतिथिपूजनम्॥

२. अग्नौ प्रास्ताहुतिः सम्यगादित्यमुपतिष्ठते। आदित्याज्जायते वृष्टि वर्वृष्टेरन्नं ततः प्रजाः॥

३. विद्या तपः समृद्धेषु हुतं विप्रमुखाग्निषु। निस्तारयति दुर्गाच्च महतश्चैव किल्विषात्॥

प्रश्न-६ कस्याप्येकस्य प्रश्नस्योत्तरं लिखत। ०८

१. अघं स केवलं भुङ्क्ते यः पचत्यात्मकारणात् - यथाग्रन्थं चर्चयत।

२. दैवपितृकर्माणि ब्राह्मणभोजनं यथाग्रन्थं लिखत।

प्रश्न-७ प्रदत्तप्रश्नेषु चतुर्णां लघूत्तराणि लिखत । ०४

१. श्राद्धभोजिविप्राः के?

२. पङ्क्तिपावनाः के?

३. के पितृगणाः स्मृताः?

४. सोमपाः केषां पितरः स्मृताः?

५. द्विजातीनां कृते देवकार्यात् किं विशिष्यते?

६. स्वधादेवी केषां भार्या अस्ति?

विभागः - ३

प्रश्न-८ प्रदत्तश्लोकेषु द्वयोः व्याख्या कार्या । ०८

१. सन्तोषं परमास्थाय सुखार्थी सञ्यतो भवेत् । संतोषमूलं हि सुखं दुःखमूलं विपर्ययः ॥

२. ब्राह्ममुहूर्ते बुध्येत धर्मार्थौ चानुचिन्तयेत् । कायक्लेशांश्च तन्मूलान्वेदतत्त्वार्थमेव च ॥

३. सत्यं ब्रूयात् प्रियं ब्रूयन्न ब्रूयात्सत्यमप्रियम् । प्रियं च नानृतं ब्रूयादेष धर्मः सनातनः ॥

प्रश्न-९ प्रदत्तयोः प्रश्नयोरमध्ये कमपि एकं साधयेत् । ०८

१. सदाचारमहत्त्वं मनुप्रतिपादितदिशा लिखत ।

२. धर्मसेवनं सततं कुर्याद् दुःखाभिभूतः सन् मनो अधर्मे न निवेशयेत्? किमर्थम्? चर्चयत ।

प्रश्न-१० अधोलिखितेषु द्वयोः टिप्पणी कार्या । ०६

१. कृतं भोक्तव्यम् ।

२. ज्येष्ठानां श्रेष्ठानाम् अनुशरणं कर्तव्यम् ।

३. दानमेकं कलौ युगे ।

प्रश्न-११ प्रदत्तेषु प्रश्नेषु त्रयाणां लघूत्तरं देयम् । ०३

१. शनैः शनैः किं कर्तव्यम्? येन कल्याणं भवेत्?

२. परलोकमार्गे कः सहायको भवति?

३. अर्थाः कुत्र नियताः सन्ति?

४. एकाकी नित्यं किं चिन्तयेत्?

५. एकः प्रजायते एक एव प्रलीयते कः?